

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
УКРАЇНИ
ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра соціології

**Методичні вказівки
до семінарських занять з дисципліни
“Соціологія міста”
для студентів спеціальності 7.03010101 "Соціологія"**

**Затверджено:
Редакційно-видавничою
секцією
науково-методичної ради
ДДТУ
Протокол № _____
від " ____ " _____ 2012 р.**

Дніпродзержинськ 2012 р.

Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни "Соціологія міста" для студентів спеціальності 7.03010101 "Соціологія".

Укладач: Глушкова Л.В., - Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2012 р.

Укладач:

канд. іст. наук, доцент Глушкова Л.В.

Відповідальний за випуск:
зав. каф. соціології
Богомаз К.Ю.

Рецензент: канд. соц. наук,
доцент Сорокіна Л.М.

Затверджено на засіданні кафедри
соціології
(протокол № _____ від _____)

Методичні вказівки складаються з рекомендацій до семінарських занять (плани занять, теми рефератів, література).

Тема 1

Історія виникнення соціології міста. (1 год.)

Причини виникнення соціології міста. Зв'язок соціології міста з теоретичними та методологічними принципами дослідження суспільних явищ мислителів-соціологів – О. Конта, Г. Спенсера, Є. Дюркгейма.

Основні етапи розвитку соціології міста. Розвиток соціально-екологічного, соціально-психологічного, політико-соціологічного напрямків. Зародження та еволюція міст.

Питання.

1. Причини виникнення соціології міста.
2. Дослідження соціальних явищ у працях О. Конта, Г. Спенсера, Е. Дюркгейма.
3. Основні етапи розвитку соціології міста.
4. Назвіть основні напрямки розвитку дисципліни.

Теми рефератів.

1. Зародження та еволюція міст.
2. Теоретичні засади соціології міста у працях М. Вебера «Місто» та А. Вебера «Зростання міст в ХІХ столітті».

Тема 2

Предмет та проблематика соціології міста. (1 год.)

Предмет соціології міста. Місто як самостійний соціальний організм. Основна проблематика: визначення ролі міста в суспільстві та системі розселення, визначення основних підсистем міста та їх взаємозв'язок, соціально-класова структура міста, закономірності розвитку та функціонування міста як цілісної системи, розробка основних методичних принципів дослідження міст. Основні категорії, якими оперує дисципліна.

Питання.

1. Визначте основне коло проблем соціології міста.
2. Назвіть основні категорії якими оперує дисципліна.
4. Системний підхід до вивчення сучасного міста.

Теми рефератів.

3. Визначте предмет та об'єкт соціології міста.
1. Місто як самостійний соціальний організм.
2. Проблематика соціології міста.
3. Роль міста у суспільстві.

- 1.2. Основні стадії урбанізації.
- 1.3. Специфічні риси «української урбанізації».
- 2. Теорія урбанізації.
- 2.1. Композиційна теорія.
- 2.2. Теорія субкультури.
- 2.3. Сучасні теорії урбанізації.

Теми рефератів.

- 1. Урбанізація с погляду колишньої радянської соціології.
- 2. Урбанізм як спосіб життя.
- 3. Процес урбанізації в Україні та їх головні прояви.

Тема 3

Закономірності розвитку і функціонування міста. (1 год.)

Основні показники критеріїв поділу міста і села. Місто як адміністративно-господарський, культурний та обслуговуючий центр.

Класифікація міста. Функціональні групи міст.

Основні функції: промислова, торгово-обслуговуюча, культурно-освітня, адміністративно-політична.

Типологія міст. Структурні елементи міста.

Питання.

- 1. Визначте основні закономірності розвитку міст.
- 2. Назвіть функціональні групи міст.
- 3. Класифікація міст.
- 4. Основні функції міст.
- 5. Типологія міст.

Теми рефератів.

- 1. Місто як адміністративно-господарський центр.
- 2. Місто як обслуговуючий і культурний цент.
- 3. Структурні елементи міста.

Тема 4

Урбанізація – соціально-економічний процес зародження міст. (2 год.)

Основні стадії процесу урбанізації. Урбаністична екологія. Урбанізм як спосіб життя. Композиційна теорія. Теорія субкультури. Сучасні теорії урбанізації.

Урбанізація с погляду колишньої радянської соціології.

Проблеми, які виникають в наслідок швидкої урбанізації. Динаміка чисельності міст різного типу.

Питання.

- 1.1. Ознаки урбанізації.
- 1.2. Основні стадії урбанізації.
- 1.3. Специфічні риси «української урбанізації».
2. Теорія урбанізації.
- 2.1. Композиційна теорія.
- 2.2. Теорія субкультури.
- 2.3. Сучасні теорії урбанізації.

Теми рефератів.

1. Урбанізація с погляду колишньої радянської соціології.
2. Урбанізм як спосіб життя.
3. Процес урбанізації в Україні та їх головні прояви.

Тема 5**Місто як соціокультурний феномен. (2 год.)**

- Доіндустріальний та індустріальний періоди розвитку міст.
 Поліфункціональність міста.
 Складові культурного середовища міста. Соціальні інститути культури.
 Особистісні складові культурного середовища.
 Механізми соціалізації засобами міської культури. Де соціалізація та деперсоналізація особистості та цілих соціальних груп.
 Соціально-культурне оновлення міст шляхом гармонізації основних функціональних сфер.
 Етносоціокультурна диференціація міста.

Питання.

- 1.1. Доіндустріальний та індустріальний періоди розвитку міст.
- 1.2. Складові культурного середовища міста.
- 1.3. Соціально-культурне оновлення міст.
2. Соціалізація.
- 2.1. Механізми соціалізації засобами міської культури.
- 2.2. Де соціалізація особистості та соціальних груп.

Теми рефератів.

1. Етносоціокультурна диференціація міста.
2. Сучасні соціальні проблеми міста.

Тема 6

Соціальна структура міста і специфіка міського способу життя. (1 год.)

Нові підходи до вивчення соціально-класової структури населення міст.

Соціальна диференціація і розшарування. Соціальна мобільність – вертикальна і горизонтальна.

Соціальні переміщення між поколіннями. Формування історико-соціальних районів та соціальних груп.

Міський спосіб життя – трудова, соціально-політична, сімейно-побутова та культурно-освітня діяльність городян.

Питання.

1. Соціальна мобільність.
2. Соціально-класова структура міста.
3. Соціальна диференціація і розшарування.

Теми рефератів.

1. Міський спосіб життя.
2. Формування історико-соціальних районів.
3. Маргінали в місті як соціальне явище.

Тема 7

Соціоекологія міста. (1 год.)

Місто, як основне джерело забруднення навколишнього середовища. Екологічна ситуація в великих промислових містах. Екологічний стан території Дніпропетровської області. Вплив екології на демографічну ситуацію.

Питання.

1. Екологічна ситуація в великих промислових містах.
2. Екологічний стан території Дніпропетровської області.
3. Вплив екології на демографічну ситуацію.

Теми рефератів.

1. Екологічні проблеми Дніпропетровського регіону та шляхи їх вирішення.
2. Екологічна ситуація міст України – соціологічний аналіз.

Тема 8

Трудові ресурси та процес управління містом. (2 год.)

Соціальний розвиток міст. Функції міських органів влади. Розвиток соціальної та виробничою інфраструктури міста. Інтелектуальний потенціал міста. Формування трудових ресурсів. Пошук оптимальної професійної структури населення.

Питання.

- 1.1. Соціальний розвиток міст.
- 1.2. Формування трудових ресурсів.
- 1.3. Інтелектуальний потенціал міста.
2. Управління.
- 2.1. Функції міських органів влади.
- 2.2. Соціальна та виробнича інфраструктура міста.

Теми рефератів.

1. Проблема безробіття та шляхи їх вирішення.
2. Шляхи і методи управління містом як цілісною системою.
3. Тенденції і прогнози розвитку міста.

Література

1. Волков Ю.Т. и другие. Социология: Учебник. – М.: Гардарики, 2004.
2. Городяненко В.Г. Соціологія. Підручник. – К.: «Академія», 2002.
3. Піча В.М. Соціологія: загальний курс. – К.: «Каравела», 2002.
4. Прикладная социология: Учебное пособие / Под. ред. Коменикова Ю.С. – М., 2001.
5. Социология. Под. ред. Лавриненко В.Н. – М.: «Юнени», 2002.
6. Соціологія культури. Навчальний посібник. / За ред. Семашкіна О.М., Пічі В.М., К.: «Каравела», 2002.
7. Тощенко Ж.Т. Социология. Общий курс. – М.: «Юрайт», 2001.

Навчальне видання

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни "Соціологія міста" для студентів спеціальності 7.03010101 "Соціологія".

Укладач: Глушкова Людмила Валеріївна

Підписано до друку _____ 2012 р.
Формат _____ Обсяг _____ др. арк.
Тираж _____ екз. Замовлення _____

51819, м. Дніпродзержинськ
вул. Дніпробудівська, 2